

Oro driver upp betygen

Hur kan två elever med samma begåvning, liknande hemförhållanden och samma lärare få helt olika betyg?

Klockrent samband med höga betyg hade samvetsgrannhet och *neuroticism*, dvs den egenskap som innebär att ångest och oro driver på eleven till höga betyg.

– Det är så klart inte bra för det psykologiska välbefinnandet i det långa loppet om ångesten är en drivkraft, säger psykologen *Pia Rosander* om resultaten i sin avhandling vid Lunds universitet.

– Det innebär dessutom att den så kallade djupinläringen uteblir. Djupinläring sker bäst bland de öppna personlighetstyperna, dvs de som drivs av nyfikenhet. Det är resultat som borde få lärare att reflektera över vad de egentligen sätter betyg på.

Dagens skola gynnar de så kallade "duktiga flickorna". Öppenhet eller "intellektuell nyfikenhet" leder däremot inte till höga betyg. Pojkar har oftare en personlighetstyp som drivs av lust och nyfikenhet, som alltså inte belönas av betygssystemet.

Det samband som fanns för flickor mellan hög IQ och samvetsgrannhet, gällde inte alls för pojkar; de samvetsgranna pojkarna har ofta lägre IQ än de mindre skötsamma. Att göra saker när de ska göras, att komma i tid etc. kan vara ett sätt för dem att kompensera för bristande förutsättningar begåvningsmässigt.

Andra förvånande resultat från undersökningen är att introverta personlighetstyper får högre betyg än extroverta. Pia Rosander själv antar att det beror på att extroverta personlighetstyper har så mycket annat omkring sig att de får svårt att hinna med skolarbetet.

Skolan måste bättre kunna se och möta olika individer.

– Hur fångar vi annars upp begåvade elever med "fel"

personlighetstyp, frågar sig Pia Rosander. De vi kallar underpresterare, som har hög begåvning men inte förmågan att t.ex. planera sitt skolarbete?

Pia Rosander menar att lärare i skolan måste få kunskap om att personlighet är något som varken eleven, lärarna eller föräldrarna kan påverka. Det hjälper inte att man skäller på en slarvig elev och ber hen att skärpa sig. I stället måste dessa elever få hjälp med exempelvis struktur och studieteknik.

[Pia Rosander](#) är lärare vid Högskolan i Kristianstad och disputerar vid Lunds universitet fredagen den 25 januari med avhandlingen *The importance of personality; IQ and learning approaches: Predicting academic performance.*